

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๓/๒๕๔๕

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแรงงาน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแรงงาน ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๓ และได้มีหนังสือแจ้งการรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแรงงาน และแจ้งให้พรรคแรงงานดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๔ พรรคแรงงานแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านค้อ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรคแรงงาน ลำดับที่ ๑ แล้ว ปรากฏว่า เอกสารยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้หัวหน้าพรรคแรงงานแก้ไขและจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ และอยู่ระหว่างการดำเนินการของพรรคแรงงาน

เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ พรรคแรงงานแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๘๔ ตำบลกระเปาะใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรคแรงงาน ลำดับที่ ๒ แล้ว ปรากฏว่า เอกสารยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้หัวหน้าพรรคแรงงานชี้แจงและจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ และอยู่ระหว่างการดำเนินการของพรรคแรงงาน

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่ครบกำหนดที่พรรคแรงงานต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคแรงงานแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าในการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคแรงงาน ครั้งที่ ๔/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ มีมติให้ยุบพรรคแรงงานเนื่องจากมีปัญหาในการดำเนินกิจการพรรค และได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคแรงงาน ครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อบังคับพรรคแรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๓ กรณีขุบเลิกพรรค
ข้อ ๕๗ กำหนดว่า พรรคแรงงานมีความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพรสืบไป ฉะนั้นสมาชิกพรรคจะช่วยกันดำรงรักษาพรรค
ให้คงอยู่คู่ปวงชนชาวไทยจนสุดความสามารถ เว้นแต่จะถูกขุบเลิกตามกฎหมาย นายทะเบียนพรรคการเมือง
ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕
กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรคการเมือง
พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก
ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนด
และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรคการเมือง
พรรคแรงงาน เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้แจ้งให้พรรคแรงงานดำเนินการตามมาตรา ๒๕
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว แต่เมื่อครบกำหนด
๑๘๐ วัน ตามมาตรา ๒๕ พรรคแรงงานมีเพียงการแจ้งจัดตั้งสาขาพรรค ๒ สาขา และไม่มีการแจ้ง
การรับสมัครสมาชิกพรรค ถือได้ว่าพรรคแรงงานไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุให้ขุบพรรคแรงงาน ตามมาตรา ๖๕
วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับ
พรรคแรงงานมีเจตนาที่จะขุบเลิกพรรคเนื่องจากไม่สามารถดำเนินกิจการในทางการเมืองได้ แต่ในข้อบังคับ
พรรคแรงงานไม่ได้กำหนดเรื่องการขุบเลิกพรรคโดยคณะกรรมการบริหารพรรคหรือที่ประชุมใหญ่พรรค
นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ขุบพรรคแรงงานตามมาตรา ๖๕
วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

หัวหน้าพรรคแรงงาน ได้มีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ในการที่
ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งขุบพรรคแรงงาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

“มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์
ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทาง
การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑)ล๑

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

๑)ล๑”

การพิจารณาและการวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคแรงงานได้รับการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว แต่ไม่ดำเนินการหาสมาชิกให้ครบจำนวนที่กฎหมายกำหนด และไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดครบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นอกจากนี้ ยังปรากฏว่าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคแรงงานมีมติให้ยุบพรรคแรงงานเนื่องจากมีปัญหาการดำเนินกิจการของพรรคและมตินี้ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคแรงงานแล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคแรงงานไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และการมีมติให้ยุบพรรคแรงงานของคณะกรรมการบริหารและที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคแรงงาน เป็นการแสดงว่า พรรคแรงงานล้มเลิกเจตนารมณ์ที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗

จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคแรงงาน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ